

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Дерматологія, венерологія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Медичний інститут. Кафедра сімейної медицини з курсом дерматовенерології
Розробник(и)	Гортинська Олена Миколаївна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	2 тижні протягом 7-го та 8-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг дисципліни становить 2кред. ЄКТС, 60 год., з яких 6 лекцій, 30 практичних заняття, 24 СРС.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для всіх освітніх програм
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Формування системних медичних знань, вмінь, навичок діагностики та терапії дерматовенерологічних захворювань. Передбачається, що оволодіння знаннями стосовно основних клінічних ознак шкірних та венеричних хвороб дасть можливість лікарю загальної практики вчасно розпізнати такі хвороби та спрямувати пацієнта до лікаря-дерматовенеролога.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Змістовий модуль 1 "Загальна дерматовенерологія"

Тема 1 Введення до дисципліни.Будова шкіри та слизових оболонок, функції шкіри і слизових оболонок, елементи шкірного висипу, діагностичні методи в дерматології та венерології. Вірусні інфекції шкіри та слизових оболонок.

Аналізувати етапи становлення дерматовенерології як окремої клінічної дисципліни та внесок окремих вчених. Пояснювати фізіологічно-морфологічні особливості шкіри та слизових в функціонуванні організму в нормі та при різних патологічних станах Тракувати поняття «висипка» та її роль при постановці відповідного дерматологічного діагнозу.

Тема 2 Дерматологія та венерологія, як інтегральна складова медичної науки: предмет та задачі дисципліни. Будова шкіри, її придатків та слизових оболонок. Кінетика та функції шкіри. Елементи шкірного висипу

Будова й функціональне значення епідермісу. Будова дерми (власне шкіри). Будова й функціональне значення волосся і нігтів. Зв'язок з патологією шкіри. Морфологічні елементи висипу.

Тема 3 Загальні клінічні та спеціальні методи діагностики у дерматології.

Загальні клінічні та спеціальні методи діагностики у дерматології.

Модуль 2. Змістовий модуль 2 "Заразні хвороби шкіри"

Тема 4 Бактеріальні інфекції шкіри: стрепто- та стафілококкові інфекції. Паразитарні хвороби шкіри: педикульоз та короста. Грибкові хвороби шкіри: класифікація мікозів, кандидози шкіри та слизових оболонок. .

Визначати шляхи й імовірні умови інфікування дерматозоозами. Вирізняти класифікацію та загальні особливості паразитарних уражень. Тракувати загальний перебіг та клініку корости. Пояснювати клінічні різновиди перебігу педикульозу. Узагальнювати клініку типових проявів демодекозу. Визначити шляхи та імовірні умови інфікування біогенною флорою Узагальнити класифікацію та загальні особливості піогенного ураження шкіри та слизових. Пояснювати роль різних чинників, що сприяють їх розвитку. Розуміти загальний перебіг та клініку піодермій..

Тема 5 Паразитарні хвороби шкіри: педикульоз та короста. Грибкові хвороби шкіри: класифікація мікозів, кандидози шкіри та слизових оболонок.

Головна вошивість (pediculosis capitis). Одежні воші (pediculosis corporis). Клінічні форми корости (scabies) та особливості її сучасного перебігу. Діагностичні критерії проявів ураження коростою. Методи лікування корости. Етіологічні чинники розвитку мікозів у людини. Класифікація мікотичних уражень. Основні прояви мікотичного ураження гладкої шкіри. Заїда кандидозна. Кандидозний хейліт. Кандидоз складок

Модуль 3. Змістовий модуль 3 "Незаразні хвороби шкіри"

Тема 6 Дерматити та екзема: простий контактний дерматит, алергічний контактний дерматит, дерматит, що спричинений речовинами, прийнятими усередину, екзема. .

Тракувати класифікацію дерматитів та екземи. Тракувати сучасні поняття про етіопатогенез цих дерматозів Вирізняти шляхи та імовірні умови сенсibiliзації організму. Пояснювати загальний клінічний перебіг дерматитів та екземи Пояснювати клініку типового перебігу алергічного дерматиту. Узагальнювати характерні особливості клінічного перебігу істинної екземи. Визначити особливості клініки мікробної екземи. Зробити попередню оцінку диференційної діагностики цих алергодерматозів. Лікування.

Тема 7 Обстеження хворих та складання навчальної історії хвороби

Обстеження хворих та складання навчальної історії хвороби

Тема 8 Псоріатична хвороба.

Псоріатична хвороба. Особливості етіопатогенезу, клінічних проявів, діагностики псоріазу, системні ознаки захворювання, основи диференційної діагностики, лікування та диспансеризації хворих.

Модуль 4. Змістовий модуль 4 "Венеричні хвороби"

Тема 9 Інфекції, що передаються статевим шляхом (класифікація). Сифіліс: збудник сифілісу, лабораторна діагностика сифілісу, загальний перебіг сифілітичної інфекції: первинний, вторинний, третинний та вроджений сифіліс.

Узагальнити класифікацію хвороб, що переважно передаються саме статевим шляхом (ЗПСШ). Узагальнити інформацію стосовно шляхів та імовірних умов інфікування венеричними хворобами.

Тема 10 Інфекції, що передаються статевим шляхом: класифікація, епідеміологія, збудники (та їх властивості), шляхи передачі та умови зараження. Загальний перебіг сифілісу. Первинний сифіліс та його прояви на слизовій оболонці порожнини рота.

Тракувати інкубаційний період сифілісу та фактори, що впливають на його перебіг та особливості. Вирізняти клінічні прояви типового твердого шанкру та його атипичних різновидів. Вирізняти загальні особливості регіонарного склераденіту. Розрізняти диференційну діагностику первинного періоду сифілісу. Тракувати особливості епідеміології вторинного періоду клінічного перебігу сифілітичної інфекції. Вирізняти шляхи та імовірні умови інфікування від осіб з активними проявами вторинного періоду сифілісу. Визначати характерні клінічні особливості розеолезної висипки. Визначати загальні особливості типових клінічних проявів. Узагальнювати клініку типових проявів папулезного сифілісу.

Тема 11 Вторинний та третинний сифіліс. Прояви на слизовій оболонці порожнини рота.

Розрізняти особливості епідеміології вторинного періоду розвитку сифілітичної інфекції. Розрізняти особливості епідеміології третинного періоду розвитку сифілітичної інфекції. Вирізняти шляхи та імовірні умови інфікування від осіб з активними проявами третинного періоду сифілісу. Визначати характерні клінічні особливості розеоли Фурньє. Тракувати загальні особливості клінічних проявів. Пояснювати клініку типових проявів гумозного сифілісу. Тракувати клініку типових проявів горбикового сифілісу. Тракувати прояви характерних клінічних особливостей вісцеральних уражень.

Тема 12 Гонорея: класифікація, епідеміологія, клінічні ознаки та прояви на слизових оболонках . ВІЛ-інфекція: прояви на слизових оболонках порожнини рота та шкірі. Методи соціальної та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом.

Класифікація гонококової інфекції. Варіанти клінічного перебігу. Сучасні особливості гонококової інфекції. Хронічний гонококовий уретрит. Ускладнення гонококової інфекції: баланопостит, фімоз, парафімоз, епідидиміт, орхіт, простатит, везикуліт, ендоцервіцит, вульвіт і кольпіт, бартолініт, сальпінгіт. Принципи лікування гонококової інфекції. Критерії вилікування від гонококової інфекції.

Тема 13 ВІЛ-інфекція та СНІД: прояви на шкірі та слизових оболонках.

Історія виникнення та подальшого розповсюдження цієї інфекційної патології. Вірус імунodefіциту людини та його особливості. Епідситуація на Україні. Соціальні, етичні, юридичні та економічні аспекти пандемії ВІЛ-СНІДу в світі та на Україні. Дерматологічні показання для обстеження хворих на ВІЛ-СНІД. Клінічні форми ВІЛ-інфекції. Клінічна класифікація проявів ВІЛ-СНІДу. Загальний клінічний перебіг ВІЛ інфекції та СНІДу. Характеристика найбільш частих уражень шкіри при СНІДі: волосата лейкоплакія, саркома Капоші, простий герпес, оперізуючий герпес, контагіозний моллюск, вітряна віспа, гострокінцеві кондиломи, грибкові хвороби, кандидоз, себореїний дерматит, телеангіектазії. Методи лабораторної діагностики

Тема 14 Методи соціальної та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом. Профілактичні заходи щодо попередження розповсюдження ВІЛ-інфекції та інших хвороб, що передаються статевим шляхом.

Методи соціальної та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом. Профілактичні заходи щодо попередження розповсюдження ВІЛ-інфекції та інших хвороб, що передаються статевим шляхом.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані (навички опитування та клінічного обстеження пацієнта).
PH2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
PH3	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
PH4	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Введення до дисципліни.Будова шкіри та слизових оболонок, функції шкіри і слизових оболонок, елементи шкірного висипу, діагностичні методи в дерматології та венерології. Вірусні інфекції шкіри та слизових оболонок.

Лк1 "Введення до дисципліни «дерматологія та венерологія»." (денна)

Введення до дисципліни «дерматологія та венерологія». Будова шкіри та слизових оболонок, будова та функції шкіри і слизових оболонок, елементи шкірного висипу, загально-клінічні та спеціальні діагностичні методи в дерматології та венерології. Зв'язок дерматології та венерології зі стоматологічними дисциплінами. Папульозні дерматози: червоний плесканий лишай та псоріаз. Вірусні інфекції шкіри та слизових оболонок.

Пр1 "Дерматологія та венерологія, як інтегральна складова медичної науки: предмет та задачі дисципліни." (денна)

Будова шкіри, її придатків та слизових оболонок. Кінетика та функції шкіри. Елементи шкірного висипу. Будова й функціональне значення епідермісу. Будова дерми (власне шкіри). Будова й функціональне значення волосся і нігтів. Зв'язок з патологією шкіри. Морфологічні елементи висипу.

Пр2 "Вірусні інфекції шкіри та слизових оболонок." (денна)

Сучасні уявлення про вірусні інфекції шкіри та слизових оболонок.

Тема 3. Загальні клінічні та спеціальні методи діагностики у дерматології.

Пр3 "Загальні клінічні та спеціальні методи діагностики у дерматології." (денна)

Загальні клінічні та спеціальні методи діагностики у дерматології.

Тема 4. Бактеріальні інфекції шкіри: стрепто- та стафілококкові інфекції. Паразитарні хвороби шкіри: педикульоз та короста. Грибкові хвороби шкіри: класифікація мікозів, кандидози шкіри та слизових оболонок. .

Пр4 "Бактеріальні інфекції шкіри: стрепто- та стафілококкові інфекції. Паразитарні хвороби шкіри: педикульоз та короста. Грибкові хвороби шкіри: класифікація мікозів, кандидози шкіри та слизових оболонок." (денна)

Визначити шляхи та імовірні умови інфікування біогенною флорою. Узагальнити класифікацію та загальні особливості піогенного ураження шкіри та слизових. Пояснювати роль різних чинників, що сприяють їх розвитку. Розуміти загальний перебіг та клініку піодермій. Відрізнити особливості піогенного ураження слизових оболонок. Класифікувати типові прояви стрептодермій. Відрізнити характерні клінічні особливості стафілодермій. Продемонструвати знання принципів терапії та профілактики піогенних уражень.

Пр5 "Паразитарні хвороби шкіри: педикульоз та короста. Грибкові хвороби шкіри: класифікація мікозів, кандидози шкіри та слизових оболонок" (денна)

Сучасні уявлення про коросту. Головна вошивість (pediculosis capitis). Одежні воші (pediculosis corporis). Клінічні форми корости (scabies) та особливості її сучасного перебігу. Діагностичні критерії проявів ураження коростою. Методи лікування корости. Етіологічні чинники розвитку мікозів у людини. Класифікація мікотичних уражень. Основні прояви мікотичного ураження гладкої шкіри. Заїда кандидозна. Кандидозний хейліт. Кандидоз складок.

Тема 6. Дерматити та екзема: простий контактний дерматит, алергічний контактний дерматит, дерматит, що спричинений речовинами, прийнятими усередину, екзема. .

Пр6 "Дерматити та екзема: простий контактний дерматит, алергічний контактний дерматит, дерматит, що спричинений речовинами, прийнятими усередину, екзема." (денна)

Трактувати класифікацію дерматитів та екземи. Трактувати сучасні поняття про етіопатогенез цих дерматозів. Вирізняти шляхи та імовірні умови сенсibiliзації організму. Пояснювати загальний клінічний перебіг дерматитів та екземи. Пояснювати клініку типового перебігу алергічного дерматиту. Узагальнювати характерні особливості клінічного перебігу істинної екземи. Визначити особливості клініки мікробної екземи. Зробити попередню оцінку диференційної діагностики цих алергодерматозів. Лікування.

Пр7 "Пухирні захворювання шкіри і слизової оболонки порожнини рота: акантолітична пухирчатка. Багатоформна ексудативна еритема. Передракові захворювання червоної облямівки губ та слизової оболонки порожнини рота." (денна)

Трактувати сучасні поняття про етіопатогенез пухирчатки. Вирізняти клініку типових проявів вульгарної пухирчатки. Визначити характерні клінічні особливості герпетиформного дерматозу Дюрінга. Трактувати діагностику та диференційну діагностику цих дерматозів. Узагальнювати особливості методів терапії пухирчатки.

Пр8 "Обстеження хворих та складання навчальної історії хвороби." (денна)

Обстеження хворих та складання навчальної історії хвороби.

Пр9 "Обстеження хворих та складання навчальної історії хвороби." (денна)

Обстеження хворих та складання навчальної історії хвороби.

Тема 8. Псоріатична хвороба.

Лк2 "Папульозні захворювання шкіри та їх прояви на слизових оболонках порожнини рота (червоний плоский лишай та псоріаз)" (денна)

Папульозні захворювання шкіри та їх прояви на слизових оболонках порожнини рота (червоний плоский лишай та псоріаз).

Пр10 "Псоріатична хвороба." (денна)

Особливості етіопатогенезу, клінічних проявів, діагностики псоріазу, системні ознаки захворювання, основи диференційної діагностики, лікування та диспансеризації хворих.

Тема 9. Інфекції, що передаються статевим шляхом (класифікація). Сифіліс: збудник сифілісу, лабораторна діагностика сифілісу, загальний перебіг сифілітичної інфекції: первинний, вторинний, третинний та вроджений сифіліс.

Лк3 "Інфекції, що передаються статевим шляхом. ВІЛ-інфекція: прояви на слизових оболонках порожнини рота та шкірі. Методи соціальної та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом." (денна)

Гонорея: класифікація, епідеміологія, клінічні ознаки та прояви на слизових оболонках порожнини рота. ВІЛ-інфекція: прояви на слизових оболонках порожнини рота та шкірі. Методи соціальної та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом.

Пр11 "Інфекції, що передаються статевим шляхом (класифікація). Сифіліс: збудник сифілісу, лабораторна діагностика сифілісу, загальний перебіг сифілітичної інфекції; первинний, вторинний, третинний та вроджений сифіліс" (денна)

загальнити класифікацію хвороб, що переважно передаються саме статевим шляхом (ЗПСШ). Узагальнити інформацію стосовно шляхів та імовірних умов інфікування венеричними хворобами.

Пр12 "Вторинний та третинний сифіліс. Прояви на слизовій оболонці порожнини рота." (денна)

Розрізняти особливості епідеміології вторинного періоду розвитку сифілітичної інфекції. Розрізняти особливості епідеміології третинного періоду розвитку сифілітичної інфекції. Вирізняти шляхи та імовірні умови інфікування від осіб з активними проявами третинного періоду сифілісу. Визначати характерні клінічні особливості розеоли Фурньє. Трактувати загальні особливості клінічних проявів. Пояснювати клініку типових проявів гумозного сифілісу. Трактувати клініку типових проявів горбикового сифілісу. Трактувати прояви характерних клінічних особливостей вісцеральних уражень.

Тема 12. Гонорея: класифікація, епідеміологія, клінічні ознаки та прояви на слизових оболонках . ВІЛ-інфекція: прояви на слизових оболонках порожнини рота та шкірі. Методи соціальної та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом.

Пр13 "Гонорея: класифікація, епідеміологія, клінічні ознаки та прояви." (денна)

Класифікація гонококової інфекції. Варіанти клінічного перебігу. Сучасні особливості гонококової інфекції. Двохсклянка проба. Хронічний гонококовий уретрит. Ускладнення гонококової інфекції: баланопостит, фімоз, парафімоз, епідидиміт, орхіт, простатит, везикуліт, ендocerвіцит, вульвіт і кольпіт, бартолініт, сальпінгіт. Масаж передміхурової залози. Принципи лікування гонококової інфекції. Критерії вилікування від гонококової інфекції.

Тема 13. ВІЛ-інфекція та СНІД: прояви на шкірі та слизових оболонках.

Пр14 "ВІЛ-інфекція та СНІД: прояви на шкірі та слизових оболонках." (денна)

Історія виникнення та подальшого розповсюдження цієї інфекційної патології. Вірус імунодефіциту людини та його особливості. Епідситуація на Україні. Соціальні, етичні, юридичні та економічні аспекти пандемії ВІЛ-СНІДу в світі та на Україні. Дерматологічні показання для обстеження хворих на ВІЛ-СНІД. Клінічні форми ВІЛ-інфекції. Клінічна класифікація проявів ВІЛ-СНІДу. Загальний клінічний перебіг ВІЛ інфекції та СНІДу. Характеристика найбільш частих уражень шкіри при СНІДі: Методи лабораторної діагностики

Тема 14. Методи соціальної та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом. Профілактичні заходи щодо попередження розповсюдження ВІЛ-інфекції та інших хвороб, що передаються статевим шляхом.

Пр15 "Методи соціальної та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом. Профілактичні заходи щодо попередження розповсюдження ВІЛ-інфекції та інших хвороб, що передаються статевим шляхом." (денна)

Методи соціальної та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом. Профілактичні заходи щодо попередження розповсюдження ВІЛ-інфекції та інших хвороб, що передаються статевим шляхом.

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до лекцій в межах тем змісту дисципліни
НД2	Підготовка до практичних занять в межах тем змісту дисципліни
НД3	Виконання індивідуальних або групових практичних завдань в межах тем дисципліни
НД4	Розв'язування практико-орієнтовних ситуативних завдань та/або аналіз конкретних ситуацій (Case-study) за темами практичних занять
НД5	Участь в обговоренні-дискусії (групові)
НД6	Тестування/опитування в межах тем змісту дисципліни
НД7	Підготовка до змістових модулів в межах тем змісту дисципліни та підсумкового контролю (екзамен)

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
МН2	Проблемні лекції
МН3	Лекції-дискусії
МН4	Практичні заняття
МН5	Практико-орієнтоване навчання
МН6	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
МН7	Метод демонстрацій
МН8	Самостійне навчання

Словесні, наочні, практичні; а також методи навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький метод

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$140 \leq RD < 169$
	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 139$
	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 119$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Тестування/опитування в межах тем практичних занять
МФО2	Перевірка результатів проведення індивідуальних/групових практичних завдань
МФО3	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань
МФО4	Обговорення та самокорекція виконаної індивідуальної/групової роботи студентами
МФО5	Перевірка результатів розв'язування ситуативних практико-орієнтовних завдань, конкретних ситуацій
МФО6	Взаємооцінювання (peer assessment)
МФО7	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань
МФО8	Перевірка та оцінювання письмових завдань

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Тестування/опитування в межах тем змісту дисципліни
МСО2	Виконання індивідуальних/групових практичних завдань
МСО3	Розв'язування розв'язування ситуативних практико-орієнтовних завдань, конкретних ситуацій
МСО4	Підсумковий контроль: модульний контроль

Контрольні заходи:

7 семестр		30 балів
МСО3. Розв'язування розв'язування ситуативних практико-орієнтовних завдань, конкретних ситуацій		30
	3x10	30
8 семестр		170 балів
МСО1. Тестування/опитування в межах тем змісту дисципліни		60

	6x10	60
МСО2. Виконання індивідуальних/групових практичних завдань		30
	3x10	30
МСО4. Підсумковий контроль: модульний контроль		80
		80

Контрольні заходи в особливому випадку:

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Графічні засоби (малюнки, схеми, плакати тощо)
ЗН3	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН4	Лабораторне обладнання (мікробіологічне, медичне, матеріали та препарати тощо)
ЗН5	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН6	Об'єкти навколишнього середовища, культури мікроорганізмів тощо
ЗН7	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, тестування)
ЗН8	Діючі моделі (термостати, аквтоклави, іономіри, мікроскопи)
ЗН9	Технічні засоби (навчальні відео-матеріали)

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Дерматовенерологія. [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Л.В. Куц, О.М. Гортинська. - Електронне видання каф. Сімейної медицини. - Суми : СумДУ, 2019. - 219 с.
2	Куц, Л.В., Гортинська О.М. Мікози [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Л.В. Куц, О.М. Гортинська. - Електронне видання каф. Сімейної медицини. - Суми : СумДУ, 2019. - 83 с.
3	Дерматологія. Венерологія: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / В.І. Степаненко, М.М. Шупенько, П.М. Недобой, С.Г. Свирид, В.Г. Коляденко [та ін.]; за ред. В.І. Степаненка ; Нац. мед. ун-т ім. О.О. Богомольця. - К. : КІМ, 2018. - 846 с.
4	Шкірні та венеричні хвороби: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Дудченко М.О., Коляденко В.Г., Барияк І.Р., Скибан Г.В., Вітенко І.С. та ін. ; за ред. М.О. Дудченка. - Вид. 2-е стер. - Вінниця : Нова кн., 2017. - 239 с. : іл. - Бібліогр.: с. 235-239.

5	Куц, Л.В., Гортинська О.М. Мікози [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Л.В. Куц, О.М. Гортинська. - Електронне видання каф. Сімейної медицини. - Суми : СумДУ, 2019. - 50 с.
---	--